

DOĞAYA EGEMEN OLMAK DEĞİL, ONUNLA DOST OLMAK

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK

Biliriz ki, en kutsal hak, “yaşama hakkı”dır. Ama bugün salt yaşamak, “eh, işte yaşıyoruz” dernek yeterli değil. Günümüzde yaşama hakkı, “sağlıklı bir çevrede insanca yaşama hakkı”na dönüşmüştür. Bugün ne kendimizi çevremizden soyutlayabilir, ayrı düşünebiliriz; ne de çevreyi göz ardı ederek mutlu olabiliriz. Bu nedenlerle, çevre sorunlarını, “sağlıklı yaşamının önüne dikilen engeller” olarak nitelemek olanaklıdır.

Çevre sorunlarının hedefi tüm yaşayanlar olunca, çevre sorunlarına karşı mücadeleyi de, kendi soyumuz açısından insanca bir uğraş olarak görmek gerekir. Ama insanlar bu mücadelelerinde, tüm canlılar adına hareket ederler. Bu, insan olmanın bir üstünlüğü, dolayısıyla da gereğidir.

Tarihte, insan olmanın üstünlüğünün, egemenlik düşüncesine dönüşmesi, bunun da doğaya egemen olma gibi bir egoizme ulaşması çevre sorunlarının kaynağını oluşturmuştur. Oysa bugün, artık, doğaya egemen olma değil, onunla dostça geçinmedir temel olan. Ve insanlık bu dostluğu kurabildiği gün, çevre sorunlarının ana kaynağı kurumaya başlayacaktır.

İnsanın doğaya karşı temel duruş biçiminde gerçekleşmesi zorunlu olan bu köklü dönüşüm, doğayla yaşanmış olan çelişkinin çözümünün de başlangıcıdır. Çünkü doğanın insanla bir çelişkisi yoktur, fakat insanlığın faaliyetleriyle derin bir çelişkisi vardır. İnsanın faaliyetleri onun evriminden, evrimi de uygarlığından başka bir şey değilse, çelişki, uygarlıkla-doğa arasında var olan bir çelişkidir. İşte bu çelişmenin, uyumlu bir çevre yaratılması adına çözülmesi gerekiyor.

İnsanın evrende en iyi yaşayabildiği mekan, dünya’dır. Bu bakımdan, insanın bugünkü aşamada karşısına çıkan bunalımı aşması, teknolojik gelişkinliğin değişimleriyle kendi değişimini uyumlulaştırması ve insan-doğa dengesini yeniden kurarak sağlıklı yaşamının önündeki engelleri yok etmesi, geleceğe yönelik önemli bir adım olacaktır.

Bu yürüyüşte, herkesin; yaşlı-genç herkesin; sağcı-solcu herkesin; o meslekten bu meslekten herkesin; kadın-erkek herkesin; işçi-patron herkesin; dinli-dinsiz herkesin; velhasılı ayırımızsız herkesin yan yana olması bir zorunluluktur. Çünkü çevre sorunları etkisini göstermeye bir başladı mı, bunlar arasında bir ayırım yapmıyor. Bu yanıyla çevre sorunları, demokrasi gibi, insan hakları gibi, özgürlük gibi evrensel bir sorun alanını oluşturmaktadır.

Çevre sorunları karşısında herkesin yapacağı bir şey mutlaka vardır. Olmalıdır da. Kimse “çevre sorunları beni ilgilendirmiyor” diyemez. Ve ekonomik nedenlerle, “karnımızı doyuramadığımız bir ortamda bu sorunun çözümü için uğraşmak lükstür v. b.” yaklaşımlarıyla sorumluluklarımızı erteleyemeyiz. Bu sorunların kuşatması altında yaşadığımız günümüz dünyasında “maskeli balo”ların gerçek yüzlerini ortaya çıkarmak gerekiyor. Yani herkesin çevreci olduğu, hatta bazılarının “çevrecibaşı” kesildiği günümüzde, yine de çevre sorunları azalmıyor tersine artıyorsa, maskelerin düşürülmesi uğraşlarının önemi daha da artacaktır.

Su gerçeğin altının çizilmesi gerekiyor: Bugün, çevrenin bireysel olarak tahribi değil, örgütlü olarak tahribi söz konusudur. Bu nedenle de, çevre sorunlarına karşı mücadelede bireysel olanla örgütlü olanın bütünlüğünün mutlaka kurulması gerekiyor.

Çevre sorunlarına karşı herkesin yapacak bir şeyinin olması, bir uzmanlık alanı olarak yapabileceklerimizi de kapsar. Gerçi yalnızca bu sorunların çözümüne yönelik uzmanlıklar vardır. Ancak, yerine ve zamanına göre uzmanlıklar arası işbirlikleri de kaçınılmaz olmaktadır. Bu bağlamda, çevreye en yakın meslek gruplarından biri olarak haritacılık da, çevre dostu bir meslek niteliği kazanmalıdır.

Bizim temel uğraşı nesnemiz olan toprak, çevre unsurları arasında özel bir yer tutmaktadır. Toprağı koruyan, öldürmeyen, niteliğine uygun kullanılmasını sağlayan siyasalar uygulanmasını sağlamak; toprağı bir sömürü alanı olmaktan çıkarıcı yaklaşımlar; toplum yararı ilkesini ön plana çıkaran uygulama örnekleri; teknik altyapılar konusunda daha etkili olma; akan, arandığı zaman hemen bulunabilen altyapı planlamaları; toprağın yağmalanmasını önleyecek planlama bazında uygulama örnekleri; yeşili ve ağaçları koruma ve güvence altına alıcı kurallar; özel koruma alanları yerine yaygın ulusal koruma alanları politikaları v.d. bizim ilgi alanımızdaki konulardır. Topraklarımızı, ülke bütününde, spekülasyonun ardı arkası gelmez saldırısından kurtarama konusunda meslek grubu olarak verilecek uğraşlar, bu konuda yapılacakların başında gelmektedir.

Haritacılar olarak, çevreyle olan ilişkimizde onu koruyucu ve geliştirici yaklaşımlar ortaya koymamız, ona sevecen yaklaşmamız, sorumluluklarımızı yerine getirmemizin temelini oluşturacaktır.

Konuya ilişkin duyarlılığın ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi, sorumsuz girişimler karşısında geleceğe, gelecek kuşaklara karşı sorumlulukla bilinçli tepkiler gösterilmesi, bu tepkilerin yığınsallaşması için çaba harcanması gerekiyor.

Bugün bir “anma günü” durumunda olan 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nü elde edeceğimiz kazanımlar sonucu gerçek bir “Kutlama Günü”ne dönüştürmek ellerimizdedir. Bu bizim hakkımızdır da. Bu hakkı daha yığınsal kullanmada yarın “geç” olabilir.